

Botanikdagarna i Bohuslän

I perfekt högsommarväder roade sig hundra entusiastiska botaniker under årets botanik-dagar i norra Bohuslän.

TEXT OCH FOTO: HANS THULIN

Föreningen Bohusläns Flora stod som utmärkta värdar med Grebbestads folk-högskola och vandrarhem som förlägg-ningsort under tiden 12–16 juli 2006. Tre dagsturer och en extradag på Nordkoster stod på programmet.

Sydkoster – en omväxlande ö

Med båt från Strömstad nådde vi Ekenäs på Sydoster. Vi vandrade ungefär fyra kilometer söderut på stigar mot Kilesand. Berggrunden här på öarna är gnejs, men det hindrade inte att många intressanta växter påträffades. Kring Ekenäs sågs i vägkanter den klibbiga nattglim-men *Silene noctiflora*, getapel *Rhamnus cathar-tica*, stor fetknopp *Sedum rupestre*, blåhallon *Rubus caesius*, skogskornell *Cornus sanguineus*, vit björnlöka *H. sphondylium* ssp. *sphondylium*, has-selbjörnbär *Rubus wahlbergii* och den sällsynta norskokxeln *Sorbus norvegica*.

I en skogskant stod en pampig bohuslind *Tilia platyphyllos*, korskovall *Melampyrum cristatum*, och en speciell skogsfibbla *Hieracium düringii*. Vi fick lära oss att skilja på lind *Tilia cordata* och bohuslind.

Vi når sedan Ekenäs strandäng med klippor och sand: stor sötväppling *Melilotus altissimus*, liguster *Ligustrum vulgare*, sandlök *Allium vineale*, strandkål *Crambe maritima*, krissla *Inula salicina*, kantdunört *Epilobium tetragonum*, strandglim *Silene uniflora*, dvärgarun *Centaurium pulchellum*, strandrödtoppa *Odontites lito-ralis*, och rödsäv *Blasmus rufus*.

På klippavsatser noterade vi den sällsynta prickstarren *Carex punctata*. I ett skogsparti växte en myckenhet tvåblad *Listera ovata* med bergmynta *Satureja vulgaris* strax intill. På häll-lar såg vi fjällgröe *Poa alpina* och hällebräken *Woodsia ilvensis*.

På en fuktäng letade vi förgäves efter honungsblomster men fann i stället smultron-klöver *Trifolium fragiferum*, havsnarv *Spergula-ria media* och saltört *Suaeda maritima*. Vidare fann vi de ovanliga *Carex*-arterna glesstarr *C. distans*, strandstarr *C. paleacea* och saltstarr *C. vacillans*.

Den stora bohuslinden *Tilia platy-phyllous* vid Ekenäs på Sydoster imponerade på besökarna.

Kalkdån *Galeopsis angustifolia* prydde de atrika skalgrusbankarna vid Bräcke.

Innan lunchpausen vid Nästången kunde vi studera fyra olika rosarter, bland annat luddros *Rosa sherardii*. Här växte också marviol *Cakile maritima*, sandrör *Ammophila arenaria* och sandtimotej *Phleum arenarium*. Vi vandrade vidare över nya strandängar med bland annat stallört *Ononis spinosa* ssp. *arvensis*. Efter att ha passerat ett skogsparti nådde vi nya hållpartier och här var det dags för foton på den i Sydsverige sällsynta fjällkäpan *Alchemilla alpina*.

Vi nådde nu Kilesands strand med bågstarr *Carex maritima*, strandkvickrot *Elytrigia juncea*, den fridlysta martornen *Eryngium maritimum* och fältmalört *Artemisia campestris*. På en gräshed vid Kilesands brygga fanns överblommad vörtätel *Aira praecox* samt gräsvingel *Festuca arenaria*.

Bland skalgrus i Bräcke och Ramsvik

Skalgrusbankarna vid Bräcke och Kuröd var målet för denna tur som startade med ett besök på skalbanksmuseet, där Jan Uddén höll ett mycket intressant föredrag om fyndigheten. Vi lärde oss att detta är världens största skalgrusbankar, och att de besöktes 1746 av Carl von Linné, som slogs av häpnad. Bankarna har haft en mäktighet av 13 meter men är nu till största delen bortgrävda.

I skalgrusbankarna kunde vi notera en lång rad kalkgynnade arter som blåeld *Echium vulgare*, stånds *Senecio jacobaea*, färgkulla *Anthemis tinctoria*, läkevänderot *Valeriana officinalis*, vildlin *Linum catharticum* och bankarnas egen specialitet kalkdån *Galeopsis angustifolia*. Utmed en stig bort mot Kuröd såg vi grådädra *Alyssum alyssoides*, duvnäva *Geranium columbinum* och backsmultron *Fragaria viridis*. I Bräckedammen intill bankarna växte vitstjälksmöja *Ranunculus peltatus* ssp. *baudotii*.

Färden gick sedan vidare till Ramsvikslandet som är ett naturreservat i Sotenäs kommun. Vid lunchplatsen i Haby bukt såg vi på skalgruspåverkad gräsmark bland annat äkta kustruta *Thalictrum minus* ssp. *arenarium*, stenkrassing *Hornungia petraea* och dvärgmaskros *Taraxacum obliquum*. På en närliggande strandäng växte på hållarna en annan västkustspecialitet, nämligen

Den engelska fetknoppen *Sedum anglicum* har vackra spetsiga kronblad.

Det vackra landskapet vid Tjurpannan bjöd på storslagna vyer över hällmarker, strandängar och fukthedar.

engelsk fetknopp *Sedum anglicum*, och dessutom skörbjuggsört *Cochlearia officinalis*, ormtunga *Ophioglossum vulgatum* och blankstarr *Carex otrubae*. Utmed den sandiga stranden såg vi saltarv *Honckenya peploides* och strandkvanne *Angelica archangelica* ssp. *litoralis*, och på fuktig strandmark nära en lagun växte källört *Montia fontana* och sumparv *Stellaria crassifolia*.

Vid Grosshamns strandängar och hällmarker stod i ett dike både vippstarr *Carex paniculata* och slokstarr *C. pseudocyperus*. På en våtmark i närheten noterade vi den sällsynta sjötäteln *Deschampsia setacea*. Närmare havet undersöktes en kärräng med tätört *Pinguicula vulgaris*, granspira *Pedicularis sylvatica*, loppstarr *Carex pulicaris*, nålstarr *C. dioica*, myrlilja *Narthecium ossifragum* och hönsbär *Cornus suecica*.

På en större strandäng hittade vi vatten-skräppa *Rumex hydrolapathum*, överblommad kärrspira *Pedicularis palustris* och daggsvingel *Festuca rubra* ssp. *juncea*. I en liten damm noterades rikligt med klotgräs *Pilularia globulifera*, samt dvärgigelknopp *Sparganium natans*. På hällmarkerna intill fick vi slutligen böja oss djupt för att beundra botanikdagarnas fyra miniväxter: fyrling *Crassula aquatica*, knutört *Anagallis minima*, dvärglin *Radiola linoides* och rödlänke *Lythrum portula*, vilka alla plätades med bästa makroobjektivet.

Vackra stränder vid Tjurpannan

Tjurpannans naturreservat ligger i Tanums kommun, och här blev det en givande vandring om fyra kilometer med storslagna vyer över karga hällmarker, fina strandängar och fukthedar.

Vandringen startade i Långeby och gick först genom en talldunge där vi kunde jämföra finn-oxel *Sorbus hybrida* och vanlig oxel *S. intermedia*. Sedan besöktes en fukthed med hedsäv *Trichophorum cespitosum* ssp. *germanicum* och brunag *Rhynchospora fusca*. I en vattensamling växte strandpryl *Plantago uniflora*, och utmed stigen ner mot Gräftöberget fann vi i ett dike ljung-ögontröst *Euphrasia micrantha*.

Nere vid stranden kunde vi anteckna marrisp *Limonium vulgare* och strandmalört *Seriphidium maritimum*. På blockstranden lyste den sällsynta stor- och gulblommiga strandvallmon *Glaucium flavum* på långt håll. Här fann vi också strandvial *Lathyrus japonicus* och den sällsynta och alltmer hotade ostronörten *Mertensia maritima* bland klapperstenen.

En grusig strand presenterade broskmålla *Atriplex glabriuscula*, medan ett större hällkar innehöll plattbladig igelknopp *Sparganium angustifolium*. Vidare utmed stranden nära vårt lunchuppehåll noterade vi nästan överblommad kärrtörel *Euphorbia palustris*, sodaört *Salsola kali* och ytterligare ett stort bestånd av strandvallmo.

Höjdpunkten på Nordkoster var givetvis bohusranunkeln *Ranunculus cymbalaria*, som här har sin enda växtplats i landet. Arten hör ursprungligen hemma i Nordamerika.

En närliggande sandhed uppvisade liten ärtstarr *Carex viridula* var. *pulchella*, tagelsäv *Eleocharis quinqueflora* och mjuknäva *Geranium molle*. Uppe vid några hus stod klippoxel *Sorbus rupicola*, som vi nu hade möjlighet att jämföra med norskoxel.

Bussen tog oss sedan till Råssö strandäng. Denna var blöt och tuvig och dessutom lerig med varierande vattenstånd. Vi noterade både glasört *Salicornia europaea* och styv glasört *S. dolichostachya* samt saltmålla *Atriplex pedunculata* och bohusmarrisp *Limonium humile*. Vid vägkanten hittade någon kal tallört *Monotropa hypopitys* ssp. *hypophegea* på kalkgrus.

Nästa mål blev några lokaler vid Älgöbron och Valö. Här kunde vi se de båda storväxta trampörterna stolt trampört *Polygonum aviculare* ssp. *excelsius* och stor trampört *P. aviculare* ssp. *aviculare* samt strandloka *Ligusticum scoticum* och härnating *Ruppia maritima* på strandängen nära bron. I sundet under bron fiskades två bandtångsarter upp – bandtång *Zostera marina* och dvärgbandtång *Z. noltii*.

På söndagen ordnades för intresserade en extra exkursion till Nordkoster, som företogs med båt från Strömstad i samma perfekta sommarväder som tidigare under veckan. Utgångs-

punkt för vandrigen runt ön blev Västra bryggan. Nästan framme vid Valnäsbukten träffade vi på dagens höjdpunkt: blommande bohusranunkel *Ranunculus cymbalaria* i den leriga kanten på en mindre tjärn, där vi också noterade källört i små gropar, nickskära *Bidens cernua*, hästsvans *Hippuris vulgaris* och hårsärv *Zannichellia palustris*. Åt nordost passerade vi över en sandig gräshed med bland annat bergglim *Silene rupestris*.

När vi stävade tillbaka genom Strömstads skärgård under en strålende sol var vi alla mycket nöjda med allt spännande botaniskt vi varit med om under dessa fyra dagar i norra Bohuslän. Allt var välarrangerat i Grebbestad. Vi togs mycket väl om hand av våra värdar med Evastina Blomgren i spetsen med god mat och logi på folkhögskolan och vandrarhemmet. Vi fick dessutom en omfattande orientering om inventeringsarbetet i Bohuslän av Evastina.

Efter middagarna ordnades kvällsutflykter till spännande botaniska mål och jag nämner några av dessa: Edsviks tjärn och Tanums station med kärrbräken *Thelypteris palustris*, skogsklocka *Campanula cervicaria* och havtorn *Hippophaë rhamnoides*. Viken – Färaby med strandvedel *Astragalus danicus*, hårstarr *Carex capillaris* och dvärglumner *Selaginella selaginoides*. Sotenäs med portlakmålla *Atriplex portulacoides* och strandbeta *Beta vulgaris* ssp. *maritima*. Svinnäshalvön med ängsnäva *Geranium pratense* och bohusmarrisp, och Saltö med näbbtrampört *Polygonum oxyspermum* och smal trampört *P. aviculare* ssp. *neglectum*.

Hans Thulin arbetar som infektions- och allmänläkare. Han är verksam i Jönköpings Botaniska Sällskap och arbetar med färdigställandet av Södra Vätterbygdens flora.

Adress: Malmgatan 1, 562 42 Taberg
E-post: hans.thulin@swipnet.se